

Ġuze' Costa, il-Bahri

Ġuze' Costa, il-Bahri, hu Għajnselmiz mir-razza, imlaqqma ta' Ġammajr. Huwa iben Franġisk Costa u Anġela Rapa u twieled f'Għajnsielem fis-sena 1832 iżda kien mghammed fit-23 ta' Diċembru fil-Parroċċa tax-Xewkija li kif nassumi allura f'dik il-hara' li kienet tagħmel max-Xewkija, meta raħalna kien għadu

mhux parroċċa awtonoma. Il-ġenituri tiegħu kienu Franġisk Costa u Anġela nee' Rapa u żżewweġ lil Carmela nee' Vella mill-Imdina u miet Malta fl-eta' ta' 82 sena f'East Street Nru 86 Valletta fis-7.00p.m. fl'4 ta' Settembru 1915 u ġie midfun fiċ-Ċimiterju ta' l-Addolorata East 2 D. Nru 15.

Hutu li jiena lhaqt hajjin kienu Salvu u Anna, it-tnejn, dawn meta xjieħu hafna minn Triq Imġarr niżlu joqodu fil-bidu ta' Triq Hamri biex setgħu jkunu qrib il-knisja u fejn hemm ukoll mietu t-tnejn. Tnejn oħra minn hutu, li naf bihom, kienu Ġanni, li fl-aħħar għama u oħra li jidhirli kien jisimha Marija, kienet toqgħod il-Furjana.

Hija l-kbir kien jgħidli dwar in-nannu Ġuze' Costa, li meta kien għarus, anqas biss kien jaf fl-Imdina fejn kienet toqgħod sew l-għarusa tiegħu Karmela u biex isibha mar fit-triqat ta' l-Imdina b'kannestru jbiegħ il-karawett biex hi tagħraf leħnu u toħroġ barra u jsibha.

La darba semmejt lil Karmela, martu u nannti minn naħa t'ommi, ha ngħid ukoll xi haġa żgħira dwarha. Karmela bhala mara xiha niftakarha rtirata fid-dar tagħna bhala mara twajba silenzjuża li minnha la lill-ommi u anqas lill-missieri qatt smajthom igergru. Meta kienet iddoqq l-Angelus filgħaxija kienet toħroġ kulljum fuq il-bejt, fejn fil-qrib kellha l-kamra tagħha, u ssejjah lilna l-aħwa ż-żgħar biex ngħidu r-Rużarju magħha.

L-ewwel esperjenza ta' mewt li hassejt f'darna, kienet il-mewt tagħha, li sehhet. kif jidhirli jien fis-7 jew 8 ta' Diċembru 1929 fl-eta' ta' 77 sena. Għadni niftakar qisu llum li rajt filgħaxija lill-Kappillan Franġisk Mizzi mgeżwer ġo firjulun għax kien il-ksieh, naturalment li gab miegħu l-Griżma tal-morda u l-Ewkaristija u qabel telaq minn hdejha qalilna: "Karmela kuntenta?" u qisu għadni nħoss f'widnejja t-twegiba tagħha: "Kuntenta daqs warda", kliem li sal-lum għadu jimpresjonani.

Sa hawn ktibt dak li naf jien dwar dan il-bahri għaqli u twajjeb Ġuze' Costa u se nkompili issa b'artiklu li dwaru deher fil-Habib tas-17 ta' Settembru 1915 fl-okkazjoni tal-mewt tiegħu taħt it-titlu "Skond il-Hajja l-Mewt".

"L-erba' tax-xahar li ahna fih, fit-8.00 p.m. halla dan il-wied tad-dmugh dak li kien jafu u jhobbu kulhadd. Ġuze' Costa, biex imur igawdi fil-hdan ta' Alla, il-frott tal-għamil tiegħu. Huwa żejjed, li żejjed, li wiehed joqgħod ifakkar min kien u xkien Ġuze', il-Bahri tal-Gvernatur, għaliex, kif għedna, kien magħruf minn kulhadd; iżda billi min qiegħed jikteb kien jafu mill-qrib sewwa, jista' jgħid xi haġa iżjed minn dak li qalu fuqu l-gazzetti Ingliżi u Taljani, għall-ġid ta' l-oħrajn.

Ġuze', il-Bahri tal-Gvernatur, kien bahri mhux biss għas-sengħa tiegħu, li għaliha kif qaluh il-gazzetti, qala' bosta tifhir, sewwa mill-kbarat ta' Malta, kif jixhed dak ir-ritratt taż-żejt li l-Gvernatur Sir Frumantle għagħal isir biex idendlu fil-Palazz, u sew mill-aqwa kbarat tad-dinja, bhalma kien il-maħbub Re tagħna Dwardu VII, b'idejh stess f'wahda miż-żjarat tiegħu lill-gżira tagħna żejjen sider Ġuze' bil-midalja "Imperial Service Order": iżda fuq kollox kien bahri għal 83 sena ta' hajja reliġjuża u qaddisa li għadda. Jixhduh dan kull min kien jafu u kellmu: jixhdu kull min resaq lejh.

Kien bniedem sempliċi, ta' qalbu f'idejh, dhuli ma' kulhadd, skrupluż għall-aħħar fid-dmirijiet tiegħu ta' missier. Oh li kieku l-missirijiet kollha jifhmu bhall Ġuze' Costa l-piż ta' missier li jrabbu 'l-uliedhom kif rabbihom hu, kemm kieku 'l-ulied u l-aktar il-bniet jitrabbew kif irid Alla, kif titlob il-familji u s-soċjeta'.

Il-mingel iżda tal-mewt, li ma jaħfirha lill-hadd, kellu jaħsad ukoll dan il-fjur ta' hajja qaddisa, dan il-mudell ta' missier: mhux iżda qalb il-biki u n-niket, kif aktarx jgħri fil-mewt, iżda qalb il-ferħ, għaliex il-marda wisq qasira ta' jumejn u hames sigħat ta' Ġuze', mghoddija b'sabar ta' qaddis, u wisq iżjed imbagħad mewtu mghannaq ma' Ġesu' u Marija wrew biċ-ċar li Ġuze' kien sejjer igawdi dak li f'hajtu kien żara', għaliex skond il-hajja l-mewt.

Billi iżda din it-telfa ta' habibna Ġuze' ċaħditna mill-persuna u mill-hbibberija tiegħu, nikttilna qalbna mhux ftit, u iktar minna lill-familja tiegħu, għalhekk ahna flimkien magħhom nitolbu lill-Hanin Alla li jfittex idahhlu fil-glorja tal-Ġenna, biex minn hemm jitlob għalina. Nitolbu mela lkoll flimkien għalih".

Nota; Fuq talba ta' hija, s-Surmast Anton Cassar (nepputih) li kien għamel lil Major Bonello Colonial A.D.C. tal-Gvernatur, fil-21 ta' Lulju 1974, ir-ritratt impitter minn' G. Duca, li jgħib in-numru 2092 ġa fuq imsemmi u li kien imdendel fil-palazz tal-Gvernatur, ġie mogħti lill-unika bint li kienet għadha hajja, Marija Pawla Cassar, u llum jinsab proprietarja ta' l-uniku nepputi tiegħu li baqa' haj, Dun Karm Cassar.

Sfortunatament il-midalja li l-istess Re Dwardu VII li biha kien onorah, għal xi raġuni jew oħra għebet minn darna u baqa' biss xi ittri ta' rakkomandazzjoni li kienu għamli fuq Ġuze' Costa xi persuni prominenti.